

Vrede.Nu is een uitgave van vredesorganisatie IKV Pax Christi, het samenwerkingsverband van IKV en Pax Christi en verschijnt vier maal per jaar.

Herinneren en vergeten

Herinneren, herdenken en verwerken. De manier waarop verschilt per land en per conflict. Na een burgeroorlog kiezen mensen er soms voor sommige dingen te vergeten. Dat kan zolang het recht doet aan het verzoeningsproces en mensen steunt in de verwerking van hun trauma.

▷ pagina 2 - 3

Afrikaanse passie voor vrede

Een portret van Sara Ketelaar, een van de mensen achter het Peace & Sports programma. Ikon televisie maakte een reportage over het gebied waar Peace & Sports zich afspeelt.

▷ pagina 4 - 5

Persvrijheid in Irak

Voormalig hoofdredacteur Asos Hardi van Awene, Irak, blikt terug op zijn professionele begin met de vrije pers in Irak naar aanleiding van de Internationale Dag van de Persvrijheid en de Gebran Tueni Award.

▷ pagina 8 - 9

Herinneren en vergeten

△ Herdenken gebeurt in iedere cultuur, de wijze waarop verschilt

Herinneren, verwerken en herdenken van oorlogstrauma's zijn processen die belangrijk zijn om echte vrede te bewerkstelligen. Hoe ga je om met het verleden als dat verleden zo pijnlijk is dat het voelt alsof je keel wordt dichtgeknepen als je erover praat? IKV Pax Christi en de Stichting VredesWetenschappen reikten eerder de Scriptieprijs Visies op Vrede uit aan Aafke Sanders, die onderzoek deed naar de herinneringen van de Khmer, de inwoners van Cambodja, aan de periode van Pol Pot. Bij de prijsuitreiking sprak Jan Gruiters, directeur IKV Pax Christi over traumaverwerking.

In *The Evil Within* onderzoekt Sanders percepties van de *killing fields* bij overlevenden en hun kinderen teneinde meer inzicht te krijgen in het sociaal culturele proces van herinneren en verwerken van geweld en genocide in Cambodja. Een groter inzicht in de verwerking van gewelddadige geschiedenis is van groot belang. De relevantie daarvan ervaren wij in ons vredeswerk. Als vredesbeweging is

IKV Pax Christi vooral geïnteresseerd in een wijze van verwerking van het verleden die èn recht doet aan de slachtoffers van geweld èn de weg vrijmaakt voor verzoening en duurzame vrede.

Waarheidscommissies

Het is evident dat sommige slachtoffers het vertellen van of getuigen over hun persoonlijke en aangrijpende ervaringen

als verlichting ervaren. Dat geldt zeker als hun lijden daardoor publieke erkenning krijgt. In Zuid-Afrika blijkt echter dat 60% van de mensen die een getuigenis aflegden voor de waarheidscommissie zich achteraf slechter voelden dan voor hun getuigenis. Het vertellen van de waarheid, het publiek herinneren van geweld werkt dus niet automatisch en voor iedereen therapeutisch. In dit verband zijn ook de

ervaringen met herdenken in de waarheids- en verzoeningscommissie in Sierra Leone interessant. In dat land blijkt dat het praten over geweld eindigde zodra het geweld zelf stopte. Het helen van de gebroken samenleving kwam niet tot stand door collectief herinneren maar door collectief vergeten. Collectief vergeten is natuurlijk wat anders dan individueel vergeten. Slachtoffers van geweld en genocide zullen hun persoonlijke ervaringen niet eenvoudig kunnen vergeten. Dit collectief vergeten van geweld, zo blijkt uit onderzoek in Sierra Leone, verhindert niet het helen van de door geweld gebroken samenleving maar ondersteunt dat juist. En, zo blijkt, collectief vergeten leidt uiteindelijk ook tot individueel verwerken. In onze eigen cultuur verzetten we ons tegen het als te gemakkelijk ervaren 'vergeven en vergeten'. In andere culturen heeft dat kennelijk een andere betekenis en een uitwerking die wij niet voor mogelijk houden.

Burgeroorlog

In Cambodja signaleert Aafke Sanders dat de collectieve realiteit is gebaseerd op zowel herinneren als vergeten. Sommige herinneringen aan het Rode Khmer regime worden publiek gedeeld en andere herinneringen, vooral die aan geweld begaan door mensen dichtbij, blijven vaak verborgen in het autobiografisch geheugen van overlevenden. Wat in *The Evil Within* ook nadrukkelijk naar voren komt is dat naast de sociaal-culturele context ook de aard van het conflict medebepalend is voor de percepties en betekenisgeving van geweld en genocide. De klassieke *setting* voor processen van *truth telling* is die van politiek geweld van een overheid tegen de bevolking. Slachtoffers kunnen de officiële waarheid corrigeren met hun eigen verhalen. Wanneer dat op een min of meer systematische wijze plaatsvindt, in een nationaal waarheids- en verzoeningsproces, dan is het mogelijk om

te komen tot een collectieve vorm van morele verantwoording, en tot vergeving en verzoening. Bij de verwerking van een burgeroorlog, waar burenen tegen burenen vechten, daders ook slachtoffers zijn en slachtoffers daders worden, is het vaak niet mogelijk een gedeelde waarheid te construeren. Het proces van *truth telling* zal ook grote spanningen oproepen.

Het niet kunnen onderscheiden en afzonderen van daders door het ontbreken van etnische en/of religieuze schema's bemoeilijkt de verwerking van geweld en genocide nog extra.

Context en aard conflict

De twee lessen die we kunnen trekken uit de scriptie van Aafke zijn dus dat de sociaal culturele context en de aard van het conflict bepalend zijn voor de verwerking van geweld en genocide door mensen en samenlevingen. Daarmee is haar scriptie ook een waarschuwing om heel voorzichtig te zijn met een *one-size-fits-all* benadering en met het projecteren van onze eigen ervaringen op andere samenlevingen.

De laatste regels van de scriptie van Aafke Sanders worden gevormd door een citaat van de George Santayana, een filosoof uit Spanje, een land dat ervaring heeft met burgeroorlogen: "*Those who cannot remember the past are condemned to repeat it.*" Misschien moeten we dat vooral zien als een oproep om de overlevenden, om de mensen centraal te stellen en hen te ondersteunen bij het verwerken van hun herinneringen op een wijze die past bij hun eigen cultuur en geschiedenis en bijdraagt aan verzoening.

Aafke Sanders studeerde aan het Center of Holocaust and Genocide Studies in Amsterdam en aan de Radboud Universiteit.

Voor informatie en aanmeldingen voor de Scriptieprijs 2010, kijk op www.visiesopvrede.nl

Redactioneel

Niet te lang bij het verleden stilstaan, niet te veel terugkijken. Dat soort raadgevingen krijgen of geven we zelf maar al te vaak. Het is vaak opbeurend bedoeld. Toch zijn herinneren en herdenken vaak nauw verbonden met verwerken. En dat is weer een eerste stap op weg naar verzoening, naar duurzame vrede.

Het vredeswerk is doordrenkt van herinneren en herdenken. Je kunt niet met iemand uit een conflictgebied praten zonder te denken aan de omstandigheden waarin die persoon zich bevindt. Wat heeft iemand meegemaakt, waarom reageert iemand zo? Het geheugen is selectief, sommige traumatische gebeurtenissen verdringen we. We stoppen het weg, willen het vergeten. Datgene wat iemand zich herinnert hoeft dus niet met de werkelijkheid overeen te komen. Dat merken we aan een man als Karadzic die zich de geschiedenis op zijn eigen manier herinnert, waarbij hij de nabestaanden van Srebrenica diep kwetst.

In vergetelheid raken als het conflict nog steeds niet opgelost is, is een nachtmerrie voor velen. Jongeren uit Kasjmir willen hun verhaal vertellen, willen dat de wereld nu ook eens naar hen luistert. De vrijheid om je eigen mening te geven, jouw verhaal te vertellen is helaas niet overal zo vanzelfsprekend. Asos Hardi uit Irak houdt in dit nummer een warm pleidooi voor persvrijheid. Media zijn ook vaak een bondgenoot voor vredesactivisten. Zo waren bekende Nederlandse drummers bereid om aandacht te vragen voor het vredesakkoord in Soedan. Dit kunt u ondersteunen door de petitie te ondertekenen op www.ikvpaxchristi.nl waarin we het Nederlandse parlement en de regering oproepen om Soedan niet te vergeten.

Herdenken en dan vieren dat er vrede is.

Helma Maas

Afrikaanse passie voor Vrede

De Limburgse Sara Ketelaar heeft haar hart verpand aan de Hoorn van Afrika, waar ze werkt aan het programma Peace & Sports. Ze is gepassioneerd over de Afrikaanse mentaliteit. “Ieder dag weer ben ik onder de indruk van de veerkracht en gedrevenheid van de mensen hier.”

Op haar zestiende zet Sara Ketelaar (31) voor het eerst voet op Afrikaanse bodem. Het begin van een Afrikaans avontuur. “Eigenlijk heb ik het van huis uit mee gekregen, de interesse in andere culturen en passie voor het Afrikaanse continent. Mijn moeder was altijd begaan met missie en vluchtelingenwerk. Ook nam ze mijn broer en mij ieder jaar mee op reis, vaak naar verre landen. Ze wilde ons de wereld laten zien, ons laten kennismaken met verschillende culturen.”

Geen twijfel

Er volgt een studie culturele antropologie en niet-westerse sociologie in Leiden en daarna het plan om een jaartje te gaan reizen. De plannen lopen anders. Na een maand Thailand gaat ze aan de

slag bij Care Nederland; een jaar later werkt ze bij IKV Pax Christi aan de campagne tegen cluster munitie en daarna op de afdeling Afrika. Samen met Afrikaanse collega's en collega Edwin Ruigrok in Nederland zet ze in 2006 het programma Peace & Sports op. Het is een vredesprogramma in het grensgebied Oeganda, Soedan en Kenia waarbij sport wordt ingezet als een van de middelen voor verzoening tussen nomadische krijgers.

En dan komt het moment dat iemand er heen moet om het programma ter plaatse verder te ontwikkelen. “Ik twijfelde geen moment. Het programma, waaraan ik zolang had geschreven, gaan coördineren en uitvoeren, samen met bevlogen mensen, ik kon niet wachten.

Toen mijn partner aan hetzelfde programma kon gaan werken, was alles snel in kannen en kruiken.”

Peacekeepers

Binnen het programma Peace & Sports helpt Sara de partnerorganisaties met het bij elkaar brengen van jonge krijgers van vijandige etnische groepen. Doel is om via dialoog oplossingen voor hun problemen te vinden en een goed waarschuwingssysteem te ontwikkelen. Hierdoor kunnen de *peacekeepers* aanvallen van vijandige groepen tijdig helpen signaleren en verdere escalaties voorkomen. “Dit werkt goed. Lokale organisaties signaleren de onrusten, overleggen direct met elkaar en steeds meer met lokale autoriteiten over hoe het beste te handelen. Veel van onze partnerorganisaties zijn een soort ‘motor’ geworden, die de lokale autoriteiten aansturen op het gebied van het handhaven van vrede en het bewaken van de rechtsorde. Het kan nog beter als wetgeving en veiligheidsbeleid beter op elkaar worden afgestemd. Ik werk aan een onderzoeksrapport met aanbevelingen voor dit grensoverschrijdende veiligheidsbeleid. Het rapport is gericht op beleidsmakers in Oeganda, Soedan en Kenia. Mijn collega Simon Simonse adviseert me en plaatst de aanbevelingen in historisch perspectief. Ik geloof in dit programma. Veiligheid en vrede is een basisbehoefte voor ieder mens. En een voorwaarde voor verdere ontwikkeling. Het bijzondere is dat dit programma volledig *bottom-up* is: in samenwerking met de lokale organisaties heeft het inhoud en vorm gekregen.”

Veerkracht

Inmiddels werkt Sara al drieënhalft jaar in de regio voor IKV Pax Christi en partnerorganisatie *Seeds of Peace Africa*. Lokale organisaties zijn enorm gegroeid met een beetje steun van onze kant en nemen steeds meer het heft in handen. “De eerste anderhalf jaar waren onvergetelijk, toen stond ik *fulltime* met beide voeten in de modder, tussen de koeien en kalashnikovs. De laatste tijd ligt de nadruk in mijn werk steeds meer op het adviseren en netwerken, en minder op het uitvoeren en coördineren. Dat is een goed teken.”

Het gaat er regelmatig heftig aan toe. Zo is er ooit na een vredesbijeenkomst iemand doodgeschoten door een krijger van een andere etnische groep. “Onbeschrijfelijk om te zien hoe gedreven en

veerkrachtig mijn Afrikaanse collega’s zijn. Zij staan altijd met hun voeten in de modder en zetten dagelijks hun leven op het spel om vijandige groepen bij elkaar te brengen en bij te dragen aan een goedwerkende rechtsorde. Ik heb veel van hen geleerd: problemen als een uitdaging beschouwen. Om met de woorden van bisschop Paride Taban, een persoonlijke vriend van mij, te spreken: er zijn altijd lichtpuntjes in de duisternis. Ook bij onverwachte tegenslag, hoe moeilijk dat soms ook is.”

Nieuwe passie

Sara is *hooked* aan het Afrikaanse leven en haar baan. Ze ziet zichzelf op dit moment niet werken vanuit Nederland. “Juist doordat ik zo dicht bij het vuur zit, zie ik direct resultaten van mijn

werk.” Wel heeft ze een stapje teruggenomen. Ze woont tegenwoordig in Nairobi, van waaruit ze regelmatig het veld bezoekt en dagelijks in contact is met de lokale organisaties. “De eerste jaren continu in het grensgebied wonen en werken tussen de krijgers was fantastisch, maar ook erg spannend en intensief. Met de geboorte van mijn zoon Sam Alexander Amani (dat betekent Vrede in het Kiswahili), heb ik er een allermooiste passie bij gekregen, mijn prachtige kind!”

Op uitzending gemist is nog het programma ‘Het hart van Afrika’ te zien dat de Ikon televisie op 2 mei uitzond. Hierin sprak Paul Rosenmuller met partners van het Peace & Sports programma.

Sara en Romano Longole van een Oegandese partnerorganisatie ▾

Een strijd voor erkenning

Het conflict in Kasjmir heeft families uit elkaar gerukt en zorgt al decennia lang voor repressie in het gebied. Nog altijd zijn er meer dan een half miljoen militairen gestationeerd in Indiaas bestuurd Kasjmir. Het is moeilijk om contact te hebben met Kasjmiri uit Pakistaans bestuurd Kasjmir. Drie studenten en twee medewerkers van een migrantenorganisatie vertellen waarom het belangrijk is meer aandacht te geven aan het conflict in Kasjmir en niet alleen naar Afghanistan en Pakistan te kijken.

“Een waarheidsgetrouw beeld van de situatie waarin vele Kasjmiri al jaren leven moet aan de wereld worden getoond”, zo luidt de boodschap van Ovase, Tahir en Waseem. De drie Kasjmirse jongeren hebben in Kasjmir het *All Jammu Kashmir Students Front* (AJKSF) opgezet.

Deze studentenorganisatie zet zich in voor verbetering van hun onderwijs en de algemene leefsituatie van de mensen in Kasjmir. “Wij zijn opgegroeid onder de schaduw van geweren”, zo vertelt Tahir openhartig. AJKSF is voor de studenten een manier om iets terug te doen; zich te ver-

zetten tegen de aanhoudende repressie en onveiligheid. Op de universiteit is het verboden met grote groepen bijeen te komen of conferenties te organiseren. Daarom huren ze zelf een auditorium en praten daar over sociale problemen zoals werkloosheid of de gevaren van drugs.

Ovase, Tahir en Waseem ▾

Maatschappelijke problemen

Er is een grote behoefte onder jonge Kasjmiri samen te komen en over maatschappelijke problemen te praten en daar speelt AJKSF op in. De organisatie bereikt nu al meer dan 400 studenten en jongeren op verschillende scholen en universiteiten. In een gebied waar elke vorm van tegengeluid of maatschappelijk protest direct door het regime de kop in wordt gedrukt is het moeilijk voor de studentenorganisatie zich verder te ontwikkelen. AJKSF verzet zich tegen dit klimaat en wil maatschappelijke thema's op de kaart zetten. "Communicatie met de rest van de wereld en het belichten van de repressie in ons land zijn hierbij belangrijk", aldus Waseem. Op hun Facebook pagina schrijft de AJKSF over hun seminars en geven ze ander nieuws door. IKV Pax Christi koppelde hen aan studenten van de VU en bracht hen in contact met Tweede Kamerleden.

Migrantenkampen

De uit het Indiase deel van Kasjmir afkomstige jongeren werden tijdens hun bezoek aan Nederland vergezeld door een groep afgevaardigden van de *Mass Welfare Foundation* (MWF), een andere partner van IKV Pax Christi die opkomt voor Kasjmiri in de vele kampen in het Pakistaanse deel van Kasjmir. De situatie waarin de inmiddels 32.000 Kasjmirse migranten in de kampen leven is schrijnend. Ze worden door de VN niet erkend als vluchtelingen en hebben te kampen met ongelijke kansen en discriminatie. "Niemand is bekend met de situatie van deze mensen. Mensen denken dat de kampen in Kasjmir zijn opgezet voor de opvang van slachtoffers van de aardbeving in 2005; de kampen zijn er echter al sinds 1988. Zij zijn een directe consequentie van het Kasjmir conflict, waarin grootmachten India, Pakistan en China al decennialang strijden om de macht in de regio", vertelt Amna Farooq Shah. De voorzitter van MWF is op uitnodiging van IKV Pax Christi in Nederland om het verhaal te vertellen van de grote groep migranten in de kampen in Azad Jammu en Kasjmir. Ook voor Farooq is uitwisseling met organisaties uit andere landen belangrijk. "Het

△ Suhail en Amna

delen van problemen en oplossingen is inspirerend. Ik heb gepraat met vrouwengroepen uit Irak en organisaties uit Israël. Vooral de uitwisseling van informatie over gender-gerelateerde onderwerpen vond ik bijzonder interessant."

Verhalen vertellen

Gevraagd naar de rol van IKV Pax Christi in hun werk komt naar voren dat de partners vooral de morele steun van de organisatie bijzonder waarderen. Zo vertelt Farooq's collega Suhail: "Ons verhaal moet begrepen worden en met de wereld gedeeld. IKV Pax Christi begrijpt dit en heeft meegewerkt aan de publicatie van

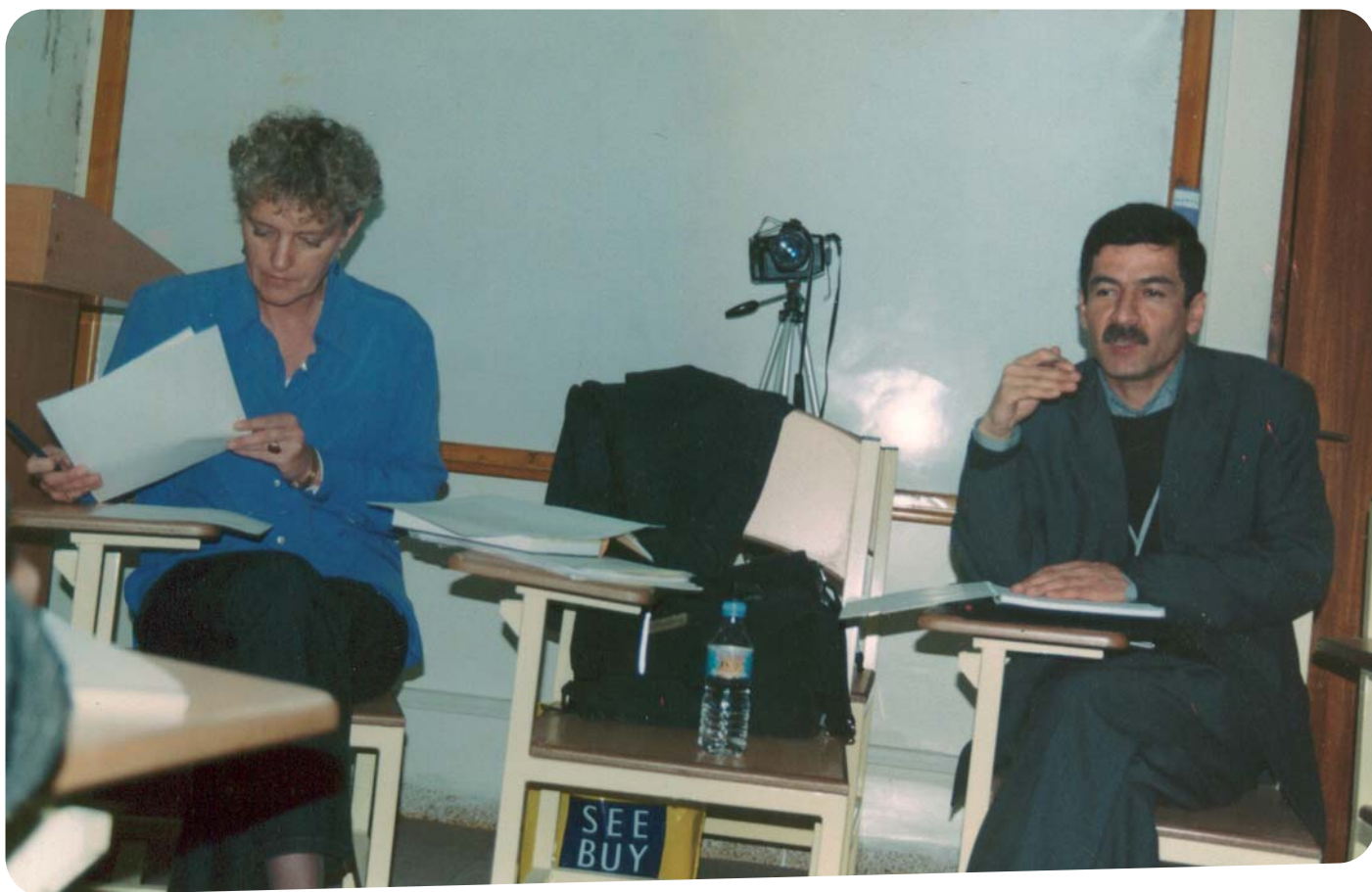
een fotoboek over migranten in de kampen van Kasjmir. Dit is een belangrijke stap. Kasjmiri moeten leren hun verhaal naar buiten te brengen." Ook heeft IKV Pax Christi geholpen met het opbouwen van een *community centre* waar seminars worden gehouden, onder andere over de psychologische aspecten van conflict. Verder zal MWF een mobiele bibliotheek opzetten in de kampen. Kasjmiri moeten 'empowered' worden hun eigen verhaal te vertellen. Dit verhaal moet eindelijk door de internationale gemeenschap worden gehoord. Want alleen als dit verhaal gehoord en begrepen wordt, komt er zicht op duurzame vrede.

Fotoboek *Life in the Migrant Camps*

De Nederlandse fotograaf Govert Driessen maakte foto's voor het boek *Life in the Migrant Camps of Azad Jammu Kashmir: Kashmiri migrants in the picture*. Aangevuld met foto's van Marjan Lucas en Amna Farooq biedt dit fotoboek een beeld van het leven en de dromen van de Kasjmiri migranten. U kunt het boek bestellen via de knop Publicaties op www.ikvpaxchristi.nl

Hoofdredacteur Irakese krant Asos Hardi

Liever een krant zonder overheid dan een overheid zonder krant

△ Trouw journalist Judit Neurink en Asos Hardi

De Irakese journalist Asos Hardi citeert tijdens de uitreiking van de Gebran Tueni Award eind vorig jaar Thomas Jefferson, auteur van de Amerikaanse onafhankelijkheidsverklaring: “Als ik moet kiezen tussen een overheid zonder krant of een krant zonder overheid, dan kies ik het laatste.” Het geeft aan hoe zeer persvrijheid Hardi aan het hart gaat. Hardi blikt terug op zijn professionele begin met de vrije pers in Irak.

Halverwege het jaar 2000 wordt Hardi, zoon van een bekende Iraakse dichter, benaderd door een uitgever die het zat is dat er geen onafhankelijk nieuws in Noord-Irak, Koerdistan, voorhanden is. Sinds de eerste Golfoorlog is

er in het noorden van Irak enige persvrijheid, omdat Saddam Hoessein er niet veel te zeggen heeft. Er zijn wel kranten, maar die zijn óf erg aan de ene Koerdische politieke partij (PUK) gelieerd, óf aan de andere Koerdische partij (KDP). De

scheiding tussen die twee politieke partijen is bijzonder rigoreus. Woon je in Sulaymaniyah (PUK-gebied), dan kan je niet zomaar familieleden in Erbil (KDP-gebied) bezoeken. Zelfs telefoneren is problematisch. Een krant die heel Iraaks

Koerdistan beslaat, is dus een enorme onderneming. Hardi, die zelf al voor een verzetskrant heeft geschreven toen hij nog met de Koerdische verzetsstrijders, de Peshmarga's, in de bergen tegen Saddam vocht, merkt dat een onafhankelijke krant opzetten moeilijk is. Met acht vrienden lukt het toch.

Burger

De krant krijgt de naam *Hawlati*, dat burger betekent. Op deze manier willen de vrienden aan de politieke partijen laten zien dat zij niet in een van beide kampen in te delen zijn, maar echt onafhankelijk willen blijven. Op 5 november 2000 ziet de eerste uitgave van *Hawlati* het levenslicht. De beginjaren zijn moeilijk, er blijft druk vanuit de politieke partijen om toch een kant te kiezen. Er worden lasterpraatjes verspreid en de partijgebonden media voeren een ware kruistocht tegen het onafhankelijke *Hawlati*. Journalisten worden bedreigd en dat leidt tot de dood van een jonge journalist. Ook is het financieel moeilijk. Nadat de krant 18 keer verschijnt, is het geld op. Met name een aantal Koerden die in Europa en Amerika wonen, springen nu in. Daarna komen IKV Pax Christi en Press Now in beeld. Een fondsenwervende actie van de Wilde Ganzen in 2004 levert de

benodigde machines op waardoor de krant in een hogere oplage kan worden gedrukt. Die is na 5 jaar gestegen van 1.500 naar 17.000 kranten per week.

Spiegel

Dit succes heeft ook een keerzijde. Er ontstaat een meningsverschil met de eigenaar van krant; de voltallige redactie stapt op. Zij gaan onder de naam *Awene*, Spiegel, verder. Hardi besluit dat hij nooit meer de macht over de krant in handen van één eigenaar wil leggen. Met het uitschrijven van aandelen wordt het eigendom van de krant verdeeld over meer mensen. In 2005 is de economische situatie van Noord-Irak iets beter, de sancties van de VN zijn opgeheven en er wordt volop geïnvesteerd. Met de hulp van drie Koerdische zakenlui, individuele Koerden, IKV Pax Christi en Press Now wordt ook *Awene* snel een geliefde krant. Onder Hardi's leiding professionaliseert de krant.

Hardi dankt de populariteit van zijn krant ook aan de onderwerpen waarover zijn journalisten schrijven. *Awene* schrijft over zaken die de gewone mensen aangaan, doet aan onderzoeksjournalistiek, stelt misstanden aan de kaak en laat veel verschillende mensen aan het woord. Een deel van deze vaardigheden komt van Nederlandse journalisten, onder wie Judit Neurink van Trouw, die via IKV Pax Christi en Press Now de Iraakse journalisten getraind hebben. Zeker is dat Hardi's leiderschap een factor van belang is. Inmiddels is Hardi geen eindredacteur meer en heeft de krant geen financiële steun van IKV Pax Christi nodig. Hij is inmiddels directeur van *Awene* en zal in die functie waken over de persvrijheid in Irak. De Gebran Tueni Award is vernoemd naar een bekende Libanese journalist en politicus die vanwege zijn onderzoeksjournalistiek vermoord is.

Op 3 mei is het Internationale Dag van de Persvrijheid. Dan wordt ook altijd weer aangehaald hoeveel journalisten er per jaar omkomen in de uitoefening van hun beroep. Wereldwijd stierven er in het afgelopen jaar 99 journalisten. Velen van hen doen hun werk in landen waar persvrijheid zwaar onder druk staat. Press Now organiseerde 'De avond van de persvrijheid'. Ook IKV Pax Christi was erbij.

Korte berichten

Game Peace.Inc

Van 3 t/m 28 mei vindt Peace Inc. plaats, een online game over het conflict in Soedan. Spelers handelen in nieuwsaandelen uit Soedan. Weet jij alles over Soedan? Of wil je gewoon een leuk spel spelen en mooie prijzen winnen? Doe dan mee en schrijf je snel in op www.peace-inc.nl.

Wilde Ganzen

In 2005 vlogen de Wilde Ganzen tijdens de Vredesweek voor het Molukse

radiostation Vox Populi. Met het geld werd apparatuur aangeschaft, een studio en het kantoor ingericht. Er bleef een restbedrag over van € 22.707,25. Daarmee worden diverse kleine vredesprojecten in de regio Kashmir ondersteund.

Geef uw mening

Wilt u reageren op dit nummer, dan kunt u uw mening kwijt op www.ikvpaxchristi.nl/gastenboek

Volg IKV Pax Christi op Twitter

Volg het werk van programmaleiders en van de thuisblijvers van stap tot stap op <http://twitter.com/IKVPaxChristi>

twitter

Drum4peace

Na een optreden van de drummers van popgroepen van Anneke van Giersbergen, Bløf, Bagga Bownz, De Staat, Kytteman, Moke en Peter Pan Speedrock in het tv-programma De Wereld Draait Door, organiseerde Drum4peace een spontaan drum-optreden op de Dam. Dat was om aandacht te vragen voor de verkiezingen in Soedan. De Soedanese gemeenschap in Nederland was er ook bij. Woordvoerder Mohammed Gamal van *Sudan Civil Society Forum* sprak het toegestroomde publiek toe. Hij richtte de aandacht op een petitie die na de Nederlandse verkiezingen aan het parlement in Den Haag wordt aangeboden.

De strekking van de petitie is dat Nederland haar verantwoordelijkheid moet nemen die volgt uit het medeondertekenen van het Soedanese vredesakkoord. Dan gaat het over intensivering van de Nederlandse inzet bij het vredesproces in Soedan om duurzame stabiliteit in Soedan te krijgen waarbij de behoefte van de Soedanese bevolking als leidraad genomen wordt.

Drum4Peace is een samenwerking van IKV Pax Christi, Euro's voor Vrede, Icco & Kerk in Actie, Press Now, Radio Darfur, Stichting Vond (Darfur Women Organization) en Sudan Civil Society Forum. Ga naar www.drum4peace.nl om de petitie te ondertekenen.

Koen Herfst, Bram Hakkens en Tim van Delft
drummen mee voor vrede ▽

Column

Mayke Smit is
communicatieadviseur
bij IKV Pax Christi

Bewegingsvrijheid

Wanneer ik drie jaar geleden met mijn werk bij de vredesbeweging begin, suist het jargon mij om de oren. Termen als *Schokland Akkoorden* en *Civic Driven Change*, zijn inmiddels geen vreemden meer voor me. Toch blijkt dat de werkelijke betekenis van een dergelijke term pas tot je doordringt wanneer je iemand spreekt die een conflict aan den lijve ondervindt.

Dit voorjaar ontmoet ik onze partnerorganisaties uit het Midden-Oosten en Azië op het eiland Cyprus. Drie dagen bespreken we het gezamenlijke beleid voor de toekomst. Een nuttige discussie over *Human Security*, *Inclusive Society* en over de moeder der conflicten: Israël – Palestina. Tijdens de lunch ontmoet ik Ali. Hij woont in Gaza en vertelt me hoe hij naar Cyprus is gekomen. Ali zou zondag via Jordanië naar Cyprus reizen om maandag bij het begin van de conferentie te zijn. Op de maandag voor zijn vertrek wordt hij getipt dat de grenzen van de Gaza-strook gesloten worden. Hij moet nú vertrekken. Ali vertrekt, brengt drie loze dagen in de Jordaanse hoofdstad Amman door voor zijn vliegtuig vertrekt. De derde dag van de partnerconsultatie, woensdag, bereikt hem een bericht dat de grenzen opnieuw sluiten vanwege Pesach. Om te voorkomen tien dagen in Amman door te brengen pakt Ali onmiddellijk zijn koffers, vliegt naar Cairo, brengt daar 12 uur op het vliegveld door, vliegt naar Amman, neemt de taxi naar Gaza en is op tijd binnen. De frustratie over zijn vroege vertrek en omslachtige reis is op zijn gezicht af te lezen. Ali eindigt zijn betoog: “It’s not about my rights, I just want my Freedom of Movement!”

Ali’s verhaal maakt me duidelijk wat het werkelijk betekent om niet te kunnen gaan en staan waar je wilt. *Freedom of Movement*, of beter het ontbreken ervan, is in Gaza een realiteit die wij ons maar moeilijk voor kunnen stellen zonder de levendige verhalen van Ali. Morgen vertrekken voor een weekendje kamperen in Luxemburg, dat kan ik namelijk vandaag nog beslissen. In het vliegtuig naar Amsterdam moet ik denken aan een oude campagneslogan: Open Gaza, Sluit Vrede!

Vredesweek 2010: 18 tot en met 26 september

Buurten voor vrede

Dit jaar staat de Vredesweek in het teken van 'Buurten voor Vrede'. We tillen letterlijk vrede over de heg: we bekijken conflicten in de stad Jeruzalem en gaan in gesprek met de burens in onze wijk. Om de interculturele dialoog in uw buurt een goede start te geven, publiceert IKV Pax Christi het boek 'Buurten voor Vrede, Werkboek voor Ontmoeting'.

Ukunt zelf direct aan de slag. IKV Pax Christi biedt ook dit jaar weer vredesweekmateriaal voor inspiratie en praktische tips voor het organiseren of deelnemen aan activiteiten in de Vredesweek. De Vredeskrant biedt verdieping over het motto 'Buurten voor Vrede'. De Liturgiekrant, met teksten, liederen en gebeden, geeft suggesties voor een viering in de Vredesweek. Ook dit jaar heeft Len Munnik een prent voor de Vredesweekposter getekend. De poster is geschikt om op te hangen tijdens uw activiteiten.

Al ruim voor de Vredesweek verschijnt de Vredeskrant, de Vredesweek 2010 poster, Liturgiekrant, Onderwijspakket voor op basisscholen en in de kindernevendienst. Ander werkmateriaal om zelf aan de slag te gaan tijdens de Vredesweek, zoals het vredeslied, suggesties voor vieringen, banners en stopperadvertenties en sprekers voor bijeenkomsten zijn te vinden op www.vredesweek.nl.

Ook vindt u op de website een overzicht van alle lokale activiteiten die tijdens de Vredesweek 2010 georganiseerd worden. Organiseert u zelf een activiteit dan kunt u deze onder de aandacht brengen door het zelf op www.vredesweek.nl te plaatsen.

Werkboek voor Ontmoeting

Wilt u ook in contact komen met uw buurtgenoten, maar weet u niet goed waar te beginnen? Het bijzondere boekje 'Buurten voor Vrede, Werkboek voor Ontmoeting' van IKV Pax Christi biedt uitkomst. In dit boek treft u praktische tips voor het opzetten van interreligieuze en interculturele ontmoetingen in uw buurt. Er wordt aandacht besteed aan de voorbereiding, de inhoud van bijeenkomsten, het verloop van de ontmoeting en vervolgvacaties. Het werkboek is doorspekt met voorbeelden van interculturele en interreligieuze ontmoetingen uit zowel Nederland als het buitenland.

Sprekers

Ook dit jaar kunt u een spreker uitnodigen voor een bijeenkomst over een thema of conflictgebied. Bij IKV Pax Christi werken gedreven mensen aan vrede, in diverse conflictgebieden en op thematische onderwerpen zoals kernwapens. Zij kunnen vanuit de praktijk vertellen over de processen van oorlog en de weg naar vrede.

Vredesweek Collecte

Doe ook mee aan de Vredesweek Collecte en steun het vredeswerk. Giro 5161 t.n.v. IKV Pax Christi te Utrecht o.v.v. Vredesweek 2010.

Srebrenica, 15 jaar later

△ Aan iedere ballon hangt een kaartje met de naam van een overledene

Dit jaar is het 15 jaar geleden dat de genocide in het Bosnische Srebrenica zich voltrok. Er kwamen 8000 mannen, enkele vrouwen en kinderen om. De wereld spreekt van genocide en zelfs het Servische parlement verklaarde dit voorjaar dat er oorlogsmisdaden zijn gepleegd in Srebrenica, al wilde het het woord genocide niet in de mond nemen. Ondertussen is het proces tegen oorlogsmisdadiger Radovan Karadzic, ten tijde van de oorlog de politieke leider van de Bosnische Serviërs, al weer maanden aan de gang. Ratko Mladic, de generaal die de deportatie van en de moord op de mannen van Srebrenica uitvoerde, is nog steeds voortvluchtig.

Bijeenkomsten

In de aanloop tot de Nationale Srebrenica-herdenking, op zondag 11 juli, zullen diverse bijeenkomsten georganiseerd worden, ook door IKV Pax Christi.

Op dinsdagavond 11 mei zal in De Balie in Amsterdam een informatieve bijeenkomst plaatshebben over de drie rechtszaken die door overlevenden en nabestaanden zijn aangespannen tegen

de Staat der Nederlanden. De betrokken advocaten (Liesbeth Zegveld, Axel Hagedorn en Marco Gerritsen) zullen de zaken toelichten en ingaan op vragen van de aanwezigen.

Op donderdagavond 10 juni wijdt IKV Pax Christi in eigen huis een BalkanBorrel aan de betekenis van de Servische resolutie over Srebrenica en eerdere politieke uitingen van erkenning van de massamoord. Wat voor invloed heeft erkenning voor slachtoffers van Srebrenica en de betrokken maatschappijen? Op vrijdagavond 11 juni wordt schrijfster Manon Uphoff geïnterviewd over haar recente boek 'De spelers' tijdens een literaire avond over Bosnië-Herzegovina gaat. Nederlanders en Bosnische Nederlanders kunnen er ook zelf hun gedichten over Srebrenica en Bosnië voordragen (van tevoren aanmelden en gedichten opsturen). Locatie: RASA, Pauwstraat 13, Utrecht.

Fotoboeken

Fotograaf Daniel Koning publiceerde recent een fotoboek over Srebrenica. Het kreeg de titel 'Zilverstad, Srebrenica 15 jaar later', een reportage over het dagelijks leven in Srebrenica. Koning was tij-

dens de oorlog diverse keren in Bosnië voor de Volkskrant en keerde in 2008 en 2009 terug om Srebrenica zoals het nu is vast te leggen.

Fotograaf en kunstenaar Jehanne van Woerkom brengt het boek *On nije Dosao, Hij is niet Gekomen, document Srebrenica voor Edis* uit. Edis is een van de duizenden Srebrenica-kinderen van wie de vader na 11 juli 1995 als vermist werd geregistreerd. Hij vluchtte met zijn moeder naar Nederland, waar zij sindsdien wonen. De vader van Edis, Hamed Gojcinovic, werd in 2008 in een van de massagraven rond Srebrenica teruggevonden. Het boek wordt gepresenteerd op woensdagmiddag 12 mei, 16.00 uur, in het Verzetsmuseum in Amsterdam.

Expositie

In het Verzetsmuseum Amsterdam is ook van 2 juli t/m 22 augustus de tentoonstelling *Srebrenica-Potocari. Een beeldverslag in fotomontages van*

Jehanne van Woerkom, te zien. Deze geeft een beeld van de massabegravingen van slachtoffers van de val van de enclave Srebrenica op 11 juli 1995.

Nationale Srebrenica-herdenking

Op zondagmiddag 11 juli vindt de jaarlijkse herdenking plaats op de begraafplaats in Potocari (Srebrenica) en op het Plein in Den Haag. Hoofdspreker in Den Haag is Jan Pronk, die in 1995 minister van Ontwikkelingssamenwerking was. De herdenkingsbijeenkomst wordt afgesloten met het oplaten van witte ballonnen.

De organisatie is in handen van Politiek Comité Stari Most, BiH Platform, Bosnische jongerenorganisatie Mladi BiH, IKV Pax Christi en IZB Selam.

Meer informatie zie:

 www.ikvpaxchristi.nl of www.srebrenica-herdenking.nl.

Ik steun IKV Pax Christi

NAAM: Dora van Egmond

LEEFTIJD: 88 jaar

PLAATS: De Bilt

DONATEUR SINDS: vanaf ongeveer de oprichting van het IKV, dus al meer dan veertig jaar. Ik was ook van de partij op het Malieveld en in Woensdrecht.

ACHTERGROND: ik ben predikante, emeritus en heb gewerkt binnen de Gereformeerde Kerken in Nederland. Ik was daar de eerste vrouwelijke predikante.

WAAROM: Ik kom uit een verzetsgezin. Wij als kinderen hadden daarin ook taken, zoals het verdelen van voedselbonnen. Mijn vader zat in het ambtenarenverzet. Hij vervalste persoonsbewijzen om te voorkomen dat joden op transport gezet

werden of mensen ingeschakeld werden voor de Arbeidsdienst. De bevrijding heb ik meegemaakt in Friesland op 15 en 16 april. Daar waren we naar toe gegaan na het overlijden van mijn moeder. Door de geallieerde opmars langs de IJssel konden we niet meer terug naar huis en wisten ook niet hoe het met de achtergebleven familie was.

BLIJ: dat IKV en Pax Christi met elkaar verbonden zijn en één organisatie geworden zijn. Ze werkten natuurlijk altijd al goed samen, maar zo is het beter en sterker. Alles wat de vrede dient is belangrijk.

Doe zelf iets aan een kernwapenvrije wereld

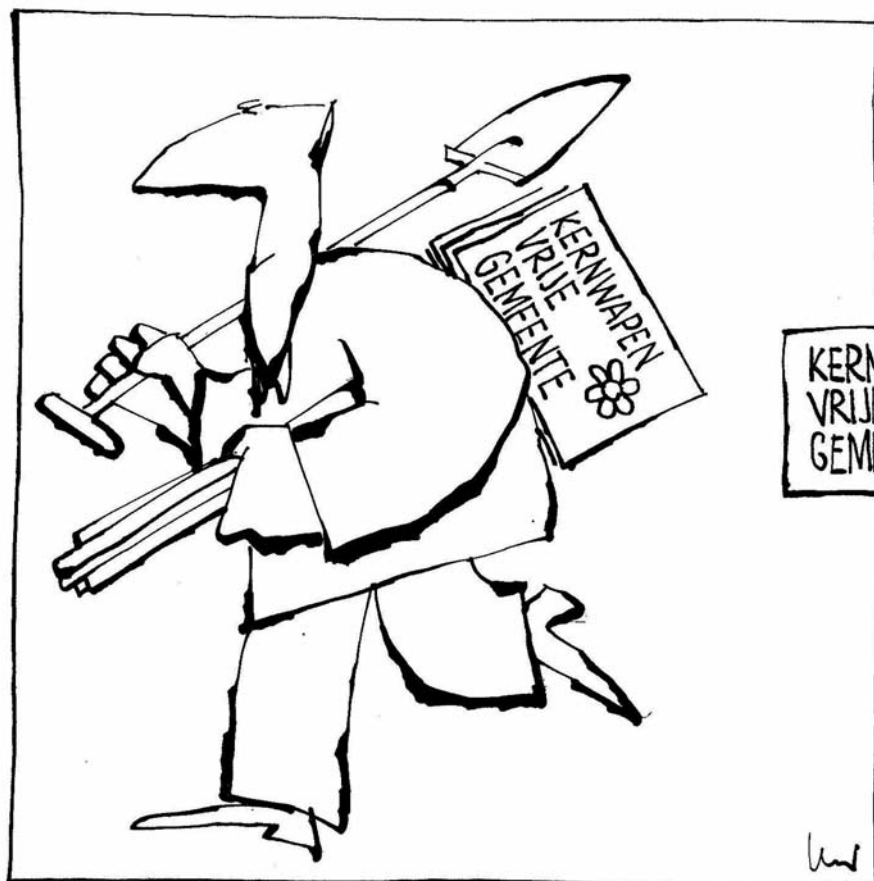
De maand mei staat in het teken van het Non-Proliferatieverdrag (NPV), oftewel het verdrag dat de verspreiding van kernwapens tegen moet gaan. De wereld leeft nog steeds onder de dreiging van nucleaire wapens. Maar een kernwapenvrije wereld ligt niet buiten de politieke mogelijkheden. Sinds een jaar is nucleaire ontwapening weer helemaal terug op de politieke agenda, vooral dankzij de voortrekkersrol van de Amerikaanse president Obama.

Ook in Nederland is het debat over kernwapens weer opgeblaaid. In 2009 riepen oud-premier Ruud Lubbers, Max van der Stoep, Frits Korthals Altes en Hans van Mierlo regering en parlement op om werk te maken van nucleaire ontwapening. Met het overlijden van Hans van Mierlo is de Nederlandse 'Bende van Vier' tot een driemanschap geslonken. Met een rapport, diverse brieven en vele gesprekken lukte het IKV Pax Christi om de Tweede Kamer weer te interesseren voor het onderwerp. Nogal wat Nederlandse politieke partijen hebben nu een kernwapenvrij Nederland opgenomen in hun verkiezingsprogramma. De PvdA, de ChristenUnie en het CDA willen dat vooral bereiken via besluitvorming binnen de NAVO. De SP, GroenLinks en D66 vinden dat Nederland desnoods alleen de VS moet vragen de Amerikaanse kernwapens weg te halen, als binnen de NAVO geen overeenstemming haalbaar is over terugtrekking van de Amerikaanse kernwapens uit Europa. VVD en PVV hebben in hun verkiezingsprogramma niets opgenomen over verwijdering van Amerikaanse kernwapens uit Europa of een kernwapenvrije wereld. Voor het eerst sinds jaren is de kans groot dat na de verkiezingen een parlementaire meerderheid voorstander zal zijn van een kernwapenvrij Europa.

Momenteel bevinden zich in Nederland, België, Duitsland, Italië en Turkije nog ongeveer 200 tot 240 tactische Amerikaanse kernwapens. Dat zijn bommen die door straaljagers kunnen worden af-

geworpen. Ook in Nederland liggen naar schatting twintig Amerikaanse kernwapens op vliegbasis Volkel, gemeente Uden. Verwijdering van de Amerikaanse kernwapens uit Europa is al opgenomen

▽ Len Munnik

in het regeerakkoord van de Duitse regering, een coalitie van liberalen (FDP) en christendemocraten (CDU). Waarom zou dat ook door de Nederlandse nieuwe regering niet opgenomen kunnen worden? IKV Pax Christi roept burgers daarom op bij het uitbrengen van hun stem op 9 juni de partijstandpunten met betrek-

king tot nucleaire ontwapening mee te laten wegen. Vredespolitiek moet niet bij mooie woorden alleen blijven. Het oprichten van een lokale groep van vier kan de druk op Haagse politici sterker maken, vooral als die nog vóór 9 juni naar buiten treedt met een krachtige oproep. IKV Pax Christi kan achtergrondin-

formatie leveren en heeft een tekst geschreven die als uitgangspunt kan dienen voor een lokale groep van vier. Iets om in uw woonplaats te doen?

Voor meer informatie kunt u de website www.nonukes.nl raadplegen

Nieuws uit de Pax Christi Ledenraad

De Ledenraad van Pax Christi stelt een nieuw kandidaat-ledenraadslid voor: drs. Ineke Malsch (1966). Zij is directeur van Malsch TechnoValuation, een adviesbureau over technologie en samenleving. Zij werkt samen met partners in Europa, Zuid- en Noord-Amerika, Azië en Afrika. Ze is natuurkundige en heeft studies gevolgd in milieu-effectrapportage, wetenschaps- en techniekonderzoek en theologie. Ze doet momenteel promotieonderzoek over nanotechnologie en ethiek aan de Radboud Universiteit. Ze is actief in Pax Christi sinds 1991, o.a. in landelijk bestuur en jongerenberaad. Sinds 2000 houdt zij zich binnen Pax Christi Nederland en Internationaal bezig met biologische wapens, technologie, vrede en mensenrechten. Door de kandidaatstelling van Ineke zijn alle openstaande vacatures vervuld. Omdat er niet meer kandidaatleden zijn dan vacatures, zijn hiermee alle kandidaatleden, Ineke Malsch, Jan Stuyt SJ, Elianne Keulemans, Desiree Verweij formeel lid geworden van de Ledenraad. Reeds zittende Ledenraadsleden zijn Mgr. Ad van Luyn SDB, Jan Peters SJ, Anita Böcker, Sophie van Bijsterveld en Kees Homan.

We bedanken Hans Kruijssen voor zijn werk. Hij was ondermeer oud-directeur van Cordaid en zeer betrokken bij vraagstukken over mensenrechten, migratie, vrede en veiligheid, omdat die essentieel zijn voor vermindering van armoede. De heer Kruijssen heeft vier jaar in de Ledenraad gezeten. Hij stond ook aan de wieg van de publicatie 'Vrede en Gerechtigheid'.

Vrede en Gerechtigheid

Hoe kom je tot vrede in situaties waarin de oorlog nog gaande is of de vrede nog zeer fragiel is? Welke rol speelt gerechtigheid hierin? Deze vragen worden onderzocht in de publicatie 'Vrede en gerechtigheid. Over dilemma's rond vredesonderhandelingen'. Het is een visiedocument van de Pax Christi Ledenraad dat tot stand kwam met inbreng van leden van Pax Christi en experts o.a. tijdens het infodebat 'Over de lelijke vrede en het recht met vuile handen', dat op 19 juni 2009 plaatsvond in Utrecht.

Het document concludeert dat de tegenstelling vrede versus gerechtigheid een schijntegenstelling is. Zonder gerechtigheid is er geen (duurzame) vrede. Vrede en gerechtigheid zijn beide nodig voor stabilisatie en duurzame reconstructie na conflict. Gerechtigheid wordt op drie manieren omschreven. Gerechtigheid in verdelende zin waarbij middelen en mogelijkheden gelijk gedeeld worden door de gemeenschap, zodat een ieder gelijke kansen krijgt om zich te ontwikkelen. Gerechtigheid in herstellende zin waarbij de daders het leed en de schade die de slachtoffers zijn aangedaan naar beste vermogen moeten herstellen maar waarbij zij ook de kans krijgen op terugkeer in de gemeenschap. En, waar mogelijk en nodig, gerechtigheid in vereffenende zin waarbij schendingen hersteld worden door daders te straffen. In de fragiele situatie vlak na het zwijgen van de wapens is het echter vaak onvermijdelijk dat er naar nood- en interimoplossingen zoals het overgangs-

recht (*transitional justice*) wordt gegrepen. Het is meestal niet mogelijk om op korte termijn de rechtsorde ten volle te herstellen.

Om te voorkomen dat het geweld weer oplaait worden veelal concessies gedaan, bijvoorbeeld in de vorm van een amnestieregeling. Een amnestieregeling kan soms nodig worden geacht om een vredesakkoord tot stand te brengen. Medewerking aan het tot stand brengen van een amnestieregeling is denkbaar als dat een keuze is voor het minste kwaad noodzakelijk om het conflict te beëindigen en als eerste stap op weg naar een meer rechtvaardige vrede die op brede steun kan rekenen binnen getroffen gemeenschappen. De inzet zal zich dan moeten richten op het formuleren van zo strikt mogelijke voorwaarden. Bovendien moet voor alle betrokkenen duidelijk zijn dat een amnestieregeling voor de meest verantwoordelijken eigenlijk niet definitief kan zijn en in ieder geval geen bescherming biedt tegen internationale vervolging.

Een keuze voor een amnestieregeling als een keuze voor het minste kwaad moet echter ook een bijdrage aan gerechtigheid en daarmee duurzame vrede leveren. Als daders aldus hun berechting ontlopen, kan dat echter op langere termijn de vrede weer bedreigen.

'Vrede en gerechtigheid. Over dilemma's rond vredesonderhandelingen' kunt u via www.ikvpaxchristi.nl bestellen.

Fietstocht naar Europese eenheid

Simon Wintermans is gestart met een fietstocht langs de drie Europese Culturele hoofdsteden Essen, Pécs en Istanboel. Tijdens zijn reis gaat hij op zoek naar de Europese eenheid en ontmoet hij hoogleraren, historici, politici en religieuze leiders. Eind mei gaat hij op bezoek bij de muzikanten van de Mitrovica Rockschool, een project van onder meer IKV Pax Christi.

Zaterdag 10 april startte een tocht van 5500 kilometers, via Essen, naar Pécs, om op 22 juni aan te komen in Istanboel. Simon Wintermans, geboren in Den Haag en wonend in het Hongaarse Pécs, maakt een fietstocht langs de drie Europese hoofdsteden: "Het wordt een ware commando actie. Niet alleen ben ik fietser, tegelijkertijd moet ik volgwagen, cameraman en schrijver zijn. Tel daarbij op 40 kilo om te trappen en een volle agenda met ontmoetingen. Als ik levend en op de fiets Istanboel bereik, is mijn reis geslaagd."

De fietstocht is meer dan een sportief avontuur. Simon gaat op zoek naar de Europese eenheid. Zo gaat hij in Keulen in gesprek met Turkse en katholieke stadsbewoners over de komst van een veelbesproken moskee. In Griekenland treft hij professor Vlasididis over het slepend conflict over de naam van buurland Macedonië.

Eind mei zal Simon de Albanese en Servische muzikanten van de Mitrovica Rockschool - een project van IKV Pax Christi, Musicians without Borders, Community Building Mitrovica en Fontys Rockacademie - treffen. "Ik ben benieuwd hoe zij muziek gebruiken als wapen voor massaverzoening. En hoe de oudere generaties reageren op hun project." Simon steunt het muzikale project in de etnisch ver-

deeld stad Mitrovica; de opbrengst van de fietstocht gaat naar de Mitrovica Rockschool.

Steun Simon's fietstocht. Lees meer over de reis en de ontmoetingen op zijn weblog: www.essen-pecs-istanbulinfo.

△ Simon heeft 5500 km voor de boeg

Agenda

12 mei

Boekpresentatie over Srebrenica
On nije Dosao, Hij is niet Gekomen, document Srebrenica voor Edis
Verzetsmuseum, Plantage Kerklaan 61, Amsterdam, 16.00 uur

Edis is een van de duizenden Srebrenica-kinderen van wie de vader na 11 juli 1995 als vermist werd geregistreerd. In 2008 is zijn lichaam gevonden en een jaar later op 11 juli begraven in Potocari. Het boek is een verslag van deze gebeurtenis. Speciale gast bij deze gelegenheid is Marijke Vos, wethouder te Amsterdam

29 mei - 4 juni

Kom vanavond met verhalen over Israël en Palestina

In het kader van de Wereldwijde Week voor Vrede in Palestina en Israël, een initiatief van Wereldraad van Kerken, organiseren IKV Pax Christi, Kerk in Actie, Doopsgezind WereldWerk, ICCO, Kerk en Vrede en Vrienden van Sabeel een verhalenstafette.

juni

Fototentoonstelling Boeken voor Cuba
Openbare Bibliotheek Zuid Gelderland, Nijmegen, Schweitzerpark 2a, 6671 BR Zetten

Stichting Wildverband exposeert foto's van Maarten Zeehandelaar over bibliotheken in Cuba.

10 juni

Balkanborrel

Stiltecentrum, Godebaldkwartier 74, Utrecht
19.00 uur

'Srebrenica: recovery through recognition?' met sprekers uit Servië en Bosnië-Herzegovina

11 juni

Literaire avond over Bosnië
RASA, Pauwstraat 13, Utrecht

Met o.a. een gesprek met schrijfster Manon Uphoff over haar recente boek 'De spelers', dat over Bosnië-Herzegovina gaat. Nederlanders en Bosnische Nederlanders kunnen er ook zelf hun gedichten over Srebrenica en Bosnië voordragen (van tevoren aanmelden en gedichten opsturen!); in samenwerking met de Stichting Literaire Activiteiten Utrecht (SLAU).

11 juli

Herdenking Srebrenica

Het Plein, Den Haag, 15.00 - 16.30 uur

Stille rondgang om slachtoffers van 11 juli 1995 te herdenken. Met oplezen van de namen, gebed, muziek en Jan Pronk. Georganiseerd door Politiek Comité Stari Most, BiH Platform, Bosnische jongerenorganisatie Mladi BiH, IKV Pax Christi en IZB Selam.

: Colofon

Redactie: Piet Halma, Femke Rongen en Helma Maas (eindredactie)

Met dank aan: Jan Gruiters, Sara Ketelaar, Rikus Wegman, Asos Hardi, Mayke Smit, Dora van Egmond, Dion van den Berg, Theo Hesen, Simon Wintermans en Len Munnik.

Fotografie: o.a. IKV Pax Christi-archief

Basisvormgeving: RAAK Grafisch Ontwerp

Drukkerij: Van der Weij BV, Hilversum

ISSN 1874-6497

IKV Pax Christi, Godebaldkwartier 74, 3511 DZ Utrecht
Postbus 19318, 3501 DH Utrecht
Tel (030) 233 33 46, Fax (030) 236 81 99
info@ikvpaxchristi.nl www.ikvpaxchristi.nl
Giro: 51 61

IKV PAX
CHRISTI

ANBI
Algemeen Niet-Belangenloze Instelling

CBF
VOOR
GOEDE DOELLEN

IKV Pax Christi is ANBI-erkend en heeft het CBF-keurmerk